

ญาณแล้วจิตของพระองค์น้อมไปแล้ว เพื่อความเป็นผู้มีความขวนขวายน้อยหาน้อมไปเพื่อจะทรงแสดงธรรมไม่, ก็ความน้อมไปนั้น เหตุเห็นความที่ธรรมเป็นของลึก และละเอียด และอันบุคคลเห็นยาก และอันบุคคลตรัสรู้ตามด้วยยาก และสุขุม และแทงตลอดด้วยยาก และความที่สัตว์ทั้งหลายมีอาลัยเป็นที่มายินดี และสักกายทิฏฐิอันสัตว์ทั้งหลายยกขึ้นแล้วมัน; ทรงดำริว่า "อะไรหนอแล อย่างไรก็ตาม" ดังนี้ จิตของพระองค์น้อมไปแล้ว เพื่อความเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย หาน้อมไปเพื่อจะทรงแสดงธรรมไม่; จิตนั้นมีความคิดถึงความแทงตลอดของสัตว์ทั้งหลายในพระหฤทัยอย่างเดียว.

ขอถวายพระพร อุปมาเหมือนหมอบผู้ตัดผ้า เข้าไปใกล้ชนผู้อันพยาธินิไช้อย่างเดียว เบียดเบียนแล้ว จึงคิดอย่างนี้ว่า "พยาธิตัวนี้ จะพึงระงับได้ด้วยความเพียรอะไรหนอ หรือด้วยเภสัชขนานไหน" ดังนี้ ฉันท; จิตของพระตถาคตเห็นชนอันพยาธินิไชอ ก็เลศทั้งปวงเบียดเบียนแล้ว และเห็นความที่ธรรมเป็นของลึก และละเอียด และอันบุคคลเห็นโดยยาก และอันบุคคลตรัสรู้ตามโดยยาก สุขุม มีความแทงตลอดโดยยากว่า "อะไรหนอแล อย่างไรก็ตาม" ดังนี้ จิตของพระองค์น้อมไปแล้ว เพื่อความเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย หาน้อมไปเพื่อจะทรงแสดงธรรมไม่; ความน้อมไปนั้น มีความคิดถึงความแทงตลอดของสัตว์ทั้งหลายในพระหฤทัยอย่างเดียว ฉันทนี้เทียว.

อุปมาเหมือนพระราชผู้กษัตริย์มูรธาภิเศกแล้ว ทอดพระเนตรเห็นนายประตุ และหมู่ทหาร และหมู่สัตว์ และชาวนิคม และราชภัฏ และอมาตย์ และราชกัญญา ผู้อาศัยพระองค์เป็นอยู่ทั้งหลาย มีความดำริในพระหฤทัยเกิดขึ้นอย่างนี้ว่า "เราจักสงเคราะห์ชนทั้งหลายเหล่านี้อย่างไรหนอแล" ฉันท; พระตถาคตทอดพระเนตรเห็นความที่ธรรมเป็นของลึก และละเอียด และบุคคลเห็นโดยยาก และอันบุคคลตรัสรู้ตามโดยยาก สุขุม มีความแทงตลอดโดยยาก และความที่สัตว์ทั้งหลายมีอาลัยเป็นที่มายินดี และความที่สักกายทิฏฐิเป็นของสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นก็มัน, จึงทรงดำริว่า "จะกระทำอะไรหนอแล เราจักกระทำอย่างไรหนอแล" ดังนี้ จิตของพระองค์น้อมไปแล้ว เพื่อความเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย หาน้อมไปเพื่อจะทรงแสดงธรรมไม่ ฉันทนี้; ความน้อมพระหฤทัยไปนั้น มีความคิดถึงความแทงตลอดของสัตว์ทั้งหลาย ในพระหฤทัยอย่างเดียว. เอกก็ พระตถาคตทั้งหลายอันพรหมวิงวอนแล้วยอมทรงแสดงธรรมอันใด ความที่พระตถาคตทั้งหลายอันพรหมวิงวอนแล้วทรงแสดงธรรมนั้น เป็นธรรมของพระตถาคตทั้งหลายทั้งปวง. ก็อะไรเป็นเหตุในข้อนั้น? โดยสมัยนั้น มนุษย์ทั้งหลายดาบสและปริพาชกทั้งหลาย สมณะและพราหมณ์ทั้งหลายเหล่านี้ชนทั้งหลายเหล่านั้นทั้งปวง เป็นผู้ที่มีพรหมเป็นเทพดาผู้หนักในพรหมเป็นผู้มีพรหมเป็นที่ถึงในเบื้องหน้า; โลกกับทั้งเทพดาจักนอบน้อม จักเชื่อถือ จักน้อมใจตามพระตถาคตเจ้า เพราะความนอบน้อมของพรหมนั้น ผู้มีกำลัง มียศ มีชื่อเสียงโด่งดัง ผู้เยี่ยม ผู้เลิศลอย เพราะเหตุนี้ พระตถาคตทั้งหลาย ต่อพรหมวิงวอนแล้วจึงทรงแสดงธรรม.

เปรียบเหมือนพระมหากษัตริย์หรือราชมหามาตย์ผู้หนึ่ง ย่อมมอบน้อมทำความเคารพแก่บุคคลใด, ประชุมชนนอกนั้น ย่อมมอบน้อมกระทำความเคารพแก่บุคคลนั้น เพราะความนอบน้อมของพระมหากษัตริย์หรือราชมหามาตย์นั้น ผู้มีกำลังกว่า ฉันทิ;โลกกับทั้งเทวดาจักนอบน้อมแต่พระตถาคตทั้งหลายผู้อันพรหมนอบน้อมแล้ว ฉันทิ;แล. พรหมอันชาวโลกบูชาแล้ว ๆ, เพราะฉะนั้นมหาพรหมนั้นจึงทูลวิงวอนพระตถาคตเจ้าทั้งปวงเพื่อแสดงธรรม, และพระตถาคตทั้งหลายอันพรหมทูลวิงวอนแล้ว จึงทรงแสดงธรรมเพราะเหตุฉันทิ;นั้น ขอถวายพระพร."

ร. "ดีละ พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ปัญหาพระผู้เป็นเจ้าคลี่คลายขยายดีแล้ว เวชยาภรณ์มีความเจริญนัก ข้าวิศิษณาปัญหานั้นสมอย่างนั้น, ข้าพเจ้ายอมรับรองอย่างนั้น."